МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему «Формально-змістові характеристики подкастингу про історію України»

Виконала студентка 4 курсу, групи 6.0612-ж
Спеціальності 061 журналістика
Освітньої програми «Журналістика »
Спеціалізації «Радіожурналістика»
В. С. Сірмоі
Керівник: к. соц. ком, доцент Рогова Т. А.
Рецензент: к. філол. н., доц., Мірошниченко П. В.

Запоріжжя 2026

ЗМІСТ

Реферат 3
Завдання 5
Вступ 7
Розділ 1. Теоретичні основи подкастингу як засобу популяризації історії України 9
Розділ 2. Супровідна записка до творчого проєкту 21
2.1. Опис та обґрунтування творчого проєкту 21
2.2. Опис цільової аудиторії та особливостей просування продукту 24
2.3. Формально-змістові характеристики проєкту 26
2.4. Особливості оформлення проєкту 27
2.5. Технічні і програмні засоби 28
2.6. Зв’язок із творчим доробком (портфоліо) 29
Висновки 31
Список використаної літератури 34
Додаток А. Список матеріалів портфоліо 37
Додаток Б. Монтажні листи до епізодів подкасту 38
Декларація академічної доброчесності 43
Abstarct 44

РЕФЕРАТ

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра: Формально-змістові характеристики подкастингу про історію України.

Обсяг основного тексту: 27 сторінок

Кількість використаних джерел – 23

Мета роботи – дослідити формально-змістові характеристики подкастингу про історію України та визначити його потенціал як засобу популяризації історичних знань у сучасному медіапросторі.

Для досягнення мети дослідження виконано такі завдання: 1) проаналізовано теоретичні підходи до визначення подкастингу та його ролі в сучасному медіасередовищі; 2) охарактеризовано особливості використання подкастингу для популяризації історії України; 3) визначено основні формально-змістові характеристики українських історичних подкастів; 4) здійснено аналіз подкастів історичної тематики та виявлено особливості подачі історичного контенту в аудіоформаті; 5) розроблено концепцію та сценарій пілотного випуску авторського подкасту «Вирвані сторінки», присвяченого маловідомим і замовчуваним сторінкам історії України.

Об'єкт дослідження – історичний подкастинг як засіб популяризації історії України в сучасному медіапросторі.

Предмет дослідження – формально-змістові характеристики історичних подкастів, а також особливості створення та структурування аудіоконтенту на історичну тематику

Формально-змістові характеристики проєкту. Творчий проєкт «Вирвані сторінки» має культурно-просвітницький та публіцистичний характер і потенційно буде реалізований у форматі історичного подкасту. Проєкт спрямований на популяризацію історії України через висвітлення подій, явищ і постатей, які в різні історичні періоди зазнавали замовчування, викривлення або витіснення з

суспільної пам’яті внаслідок імперської політики Російської імперії та Радянського Союзу.

У межах кваліфікаційної роботи бакалавра було розроблено концепцію подкасту та створено сценарій пілотного випуску. Проєкт не був реалізований у вигляді готового аудіопродукту, проте під час його розробки було визначено жанрові, структурні та змістові особливості майбутнього подкасту. Передбачається, що кожен випуск буде присвячений окремій історичній темі та поєднуватиме елементи сторітелінгу, документалістики та науково-популярної журналістики.

Подкаст орієнтований на широку аудиторію, насамперед на молодих слухачів, які цікавляться історією України та прагнуть отримувати історичні знання у доступній формі. Структура випусків передбачає вступ із постановкою проблеми, основну частину з послідовним розкриттям теми та підсумковий блок із висновками й узагальненнями. Важливими складовими проєкту є використання історичних джерел, сучасних наукових досліджень та наративних прийомів, що сприяють кращому сприйняттю матеріалу.

Пілотний випуск подкасту присвячений темі знищення та привласнення української культурної спадщини в контексті імперської політики Росії. Через поєднання історичних фактів, аналізу джерел і елементів оповідного викладу проєкт демонструє можливості подкастингу як ефективного засобу популяризації історії України та формування історичної пам’яті.

Ключові слова: подкастинг, історичний подкаст, історія України, популяризація історичних знань, аудіожурналістика, сторітелінг, історична пам’ять, культурна спадщина.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет журналістики
Кафедра журналістики
Рівень вищої освіти – бакалавр
Спеціальності 061 «журналістика»
Освітня програма «журналістика»

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. завідувача кафедри
_____Тернова А. І.

«08» грудня 2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТКИ
Сірмої Вікторії Сергіївні

1. Тема роботи – «Формально-змістові характеристики подкастингу про історію України»
керівник роботи – Рогова Тетяна Арнольдівна, доцент, кандидат наук із соціальних комунікацій.
затверджені наказом ЗНУ від «26» лютого 2026 року №398-с

2. Строк подання студентом роботи – 10.06.2026.

3. Вихідні дані до роботи – наукові праці українських і зарубіжних дослідників, присвячені історії України та використанню подкастингу в наукових цілях, зокрема таких: Бабка В., Гич Г., Громська В., Завадський Ю.Р., Листопад О., Листопад Н., Мардарова І., Родінова Н., а також матеріали Інституту масової інформації, Національної спілки журналістів України, Медіацентру «Україна», та інших профільних організацій і медіаресурсів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки: 1) проаналізовано теоретичні засади подкастингу як сучасного медіаформату та засобу популяризації історії України; 2) охарактеризовано особливості історичного подкастингу та визначено його основні формально-змістові характеристики; 3) здійснено аналіз українських подкастів історичної тематики; 4) розроблено концепцію подкасту «Вирвані сторінки», присвяченого маловідомим і замовчуваним сторінкам історії України; 5) створено сценарій пілотного випуску подкасту та обґрунтовано особливості його змістового й структурного наповнення.

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Завдання видав (дата і підпис)	Завдання прийняв (підпис)
Вступ	Рогова Т.А. доц.	16.03.2026	
Розділ 1	Рогова Т.А. доц.	10.04.2026	
Розділ 2	Рогова Т.А. доц.	04.05.2026	
Висновки	Рогова Т.А. доц.	21.05.2026	

6. Дата видачі завдання – 26 лютого 2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Скласти графік виконання роботи, визначити мету, завдання, об’єкт, предмет дослідження	26.02.2026	Виконано
2	Написати попередній варіант вступу і змісту. Дібрати наукову літературу, визначити емпіричні джерела	20.03.2026	Виконано
3	Опрацювати літературу, написати теоретичну частину, оформити список використаних джерел	01.05.2026	Виконано
4	Створити творчий проєкт, скласти його опис та обґрунтування	11.05.2026	Виконано
5	Сформувати список творчого доробку, написати практичну частину	20.05.2026	Виконано
6	Сформувати висновки	26.05.2026	Виконано
7	Оформити всі додатки	29.05.2026	Виконано
8	Пройти рецензування	03.06.2026	Виконано
9	Виправити недоліки оформлення та здати на кафедру	10.06.2026	Виконано

Студентка В. С. Сірмоі

Керівник роботи Т. А. Рогова

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер Романюк Н. В.

ВСТУП

У сучасному медійному просторі подкастинг посідає дедалі важливіше місце серед цифрових форматів комунікації. Дуже швидкий розвиток інформаційних технологій, поширення мобільних пристроїв та популяризація аудіоконтенту сприяли перетворенню подкастів на один із найзручніших способів отримання актуальної та освітньої інформації, проведення дозвілля, часу у дорозі. Водночас подкастинг стає ефективним інструментом популяризації історичного знання, оскільки поєднує доступність подачі, а відтак і сприйняття матеріалу з можливістю глибокого висвітлення складних тем.

У період повномасштабного вторгнення для української нації стало особливо важливим збереження культурних кодів. Такий зручний у створенні та споживанні формат як подкастинг допомагає не лише у фіксуванні історичних та культурних даних, а й виконує освітню, просвітницьку роль. Історичний подкастинг в Україні набув особливого значення через зростання інтересу до національної історії та потребу протидії історичним маніпуляціям. Такі подкасти виконують не лише просвітницьку функцію, але й сприяють формуванню історичної пам’яті та національної ідентичності. Вони пропонують різні способи інтерпретації історичних подій, залучають експертів до суспільного діалогу та створюють альтернативний простір для поширення історичних знань поза межами традиційних академічних і медійних форматів.

Попри зростання популярності подкастів, історичний подкастинг в Україні залишається недостатньо дослідженим. Більшість наукових праць зосереджені на розвитку нових медіа та подкастингу як комунікаційного формату, тоді як особливості представлення історичного контенту, його структура та жанрові характеристики потребують окремого аналізу.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення формально-змістових характеристик подкастів про історію України як важливого сегмента сучасного українського медіапростору, що впливає на формування суспільних

уявлень про минуле та сприяє популяризації історичного знання серед широкої аудиторії.

Мета дослідження полягає у виявленні та аналізі формально-змістових характеристик подкастів про історію України.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі *завдання:*

– розглянути теоретичні засади подкастингу як різновиду цифрових медіа;

– охарактеризувати особливості історичного подкастингу в сучасному медійному просторі;

– визначити основні формальні характеристики подкастів про історію України;

– дослідити змістові особливості історичних подкастів;

– створити власний подкаст про історичне минуле України.

Об'єктом дослідження є український історичний подкастинг як сегмент сучасного медіапростору.

Предметом дослідження є формально-змістові характеристики подкастів про історію України.

*Методи дослідження***.** Для реалізації поставленої мети використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, а саме: аналіз та синтез – для опрацювання наукових теоретичних джерел; описовий метод – для характеристики подкастів; контент-аналіз – для вивчення змістового наповнення випусків; порівняльний метод – для виявлення спільних і відмінних рис між досліджуваними подкастами; метод узагальнення – для формулювання висновків дослідження.

*Структура роботи***.** Кваліфікаційна робота бакалавра складається з реферату, вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури з 23 позицій, вміщених на 3 сторінках, та додатків. Основний обсяг роботи – 44 сторінки.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДКАСТИНГУ ЯК ЗАСОБУ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Упродовж останніх десятиліть розвиток цифрових технологій суттєво трансформував медіапростір і способи споживання інформації. Одним із найпопулярніших форматів нових медіа став подкастинг, який поєднує доступність, мобільність та можливість глибокого висвітлення різноманітних тем. Особливого значення набувають подкасти історичної тематики, адже вони сприяють популяризації наукових знань, формуванню історичної пам'яті та осмисленню національного минулого.

За визначенням журналістикознавця та письменника Ю. Завадського термін «подкаст» утворений шляхом поєднання слів iPod – назви популярного портативного медіаплеєра, та broadcast («мовлення», «трансляція»). Уперше це поняття було використане журналістом Беном Хаммерслі у статті для газети «The Guardian». На початковому етапі розвитку подкастинг розглядався переважно як форма поширення цифрових аудіозаписів радіопрограм, які користувачі могли безоплатно завантажувати з мережі Інтернет для подальшого прослуховування [2].

Отже, з озвучено вище бачимо, що з розвитком цифрових технологій та зростанням популярності мобільних пристроїв подкастинг поступово вийшов за межі простого способу поширення аудіоконтенту. Він перетворився на самостійний медіаформат, який надає широкі можливості для створення авторського контенту, тематичної спеціалізації та взаємодії з аудиторією. Це сприяло урізноманітненню жанрових і змістових характеристик подкастів, а також формуванню різних підходів до їх класифікації.

Подкастинг використовувався для поширення аудіозаписів, найчастіше, це були записи радіопрограм. Поступово подкастинг почав трансформуватися у щось більше. Почали з'являтися жанри та відокремлюватися типи цього аудіоформату. На думку О. Санто, існує вісім типів у подкастингу [22, с. 1–7].

Варто зазначити, що поява різних типів подкастів стала наслідком розширення функцій цього медіаформату. Якщо на початкових етапах подкасти виконували переважно інформаційну функцію, то згодом вони почали використовуватися для освітніх, розважальних, просвітницьких та комунікативних цілей.

За думкою журналістикознавця П. Мірошниченка, в подкастах дозволяється простіша лексика, ніж у інших журналістських жанрах: «Суржик може використовуватися як певний стилістичний прийом, особливість ідіолекту героя чи персонажа програми, символізуючи певний психо-, соціотип, начебто поширений в українському суспільстві. Носій мішаного мовлення може викликати широкий спектр емоцій у слухача/ глядача: від доброзичливого гумору до ледве погамованої люті» [13].

Історично, під впливом функціональних та гаджетних еволюцій, формуванню окремих форматів подачі контенту, кожен з яких має власні особливості побудови епізодів, взаємодії з аудиторією та представлення інформації, а саме:

1. Подкаст-інтерв’ю.

Подкаст-інтерв’ю за О. Санто: «зазвичай включає одного або двох ведучих, які розмовляють з одним або кількома гостями під час кожного епізоду. У цьому форматі гість надає унікальну експертизу або розуміння певної теми, галузі. Цей формат можна розбити на два стилі подкастів – це інтерв'ю з експертами та інтерв’ю з розвагами» [22, с. 5].

Яскравим прикладом першого є інтерв’ю на YouTube-каналі «Ukraïner» української журналістки з британським науковцем Пітером Помаранцевим, де інтерв’ю зосереджується на певній темі, а гість представляється у ролі лідеру думок. Споживач в даному випадку отримує ще й освітню функцію, проглядаючи чи прослуховуючи цей контент.

Як було зазначено вище, формат інтерв’ю потребує ретельної підготовки та попереднього вивчення теми й особистості гостя. Водночас від ведучого вимагаються розвинені комунікативні навички, які дають змогу спрямовувати

розмову та розкривати цікаві факти, досвід і погляди співрозмовника. Завдяки цьому подкаст-інтерв'ю забезпечує представлення різноманітних точок зору та сприяє глибшому висвітленню порушених питань.

2. Розмовні подкасти.

Розмовні подкасти, на думку О. Санто: «дуже схожі на традиційні радіошоу. У цьому форматі двоє ведучих подкасту ведуть розважальні бесіди на певну тематику. Часто співведучі обговорюють новини та дають проникливий або жартівливий коментар» [22, с. 5]. Таким чином, основою розмовного подкасту є невимушений діалог між ведучими та обговорення актуальних тем у доступній для аудиторії формі.

Можемо дійти власного висновку, що розмовні подкасти часто передбачають участь запрошених гостей, що дозволяє розширити тематику обговорення та зробити контент більш різноманітним. Успішність такого формату значною мірою залежить від комунікативних навичок ведучих та їхньої здатності підтримувати природний і динамічний діалог. Водночас запис подкасту за участю співрозмовників із різних локацій може потребувати додаткових технічних засобів для запису та монтажу аудіоматеріалу.

Яскравим прикладом цього піджанру є подкаст від Hromadske.зміст «Запах слова» [17]. Формат подкасту поєднує елементи експертної дискусії та розмовного подкастингу, оскільки ведучі не лише надають фахові коментарі, а й ведуть невимушений діалог із використанням гумору та особистих прикладів.

3. Монологічні подкасти.

Згідно з думкою О. Санто, у цьому стилі подкасту один ведучий і він або вона говорить протягом всього епізоду. Особливістю цього піджанру є те, що, як правило, той хто проводить подкасти, є експертом у певній галузі. Тому можна вважати, що цей вид подкасту може і активно застосовується у освітніх цілях. Одним з прикладів цього виду є подкаст з назвою «Клятий раціоналіст», ведучий якого, – Артем Албул, – розвінчує загальновідомі міфи за допомогою науки або розповідає про деталі різних галузей науки [1].

Монологічний вид подкастингу універсальний. Його можна застосовувати до будь-якої теми, проте він вимагає від ведучого постійно розвиватись у своїй темі, щоб епізоди виходили якісними, різноманітними та доказовими.

Цікаво, що формат монологу має перевагу незалежності від інших людей. Ведучий позбавляється від обов'язків шукати гостей чи підлаштовуватись під чийсь графік.

4. Сторітелінг та розслідування.

Сторітелінг (від англ. *story* – історія, *tell* – розповідати) – це комунікативна технологія, заснована на використанні історій для передачі інформації та формування певних смислів у аудиторії. Його сутність полягає в представленні матеріалу через розповіді з реальними або вигаданими персонажами, що сприяє кращому сприйняттю та запам'ятовуванню інформації. У науковій літературі сторітелінг визначається як ефективний інструмент комунікації, що забезпечує передачу знань, обмін досвідом та вплив на адресата завдяки емоційно насиченій оповідній формі [18, с. 189].

Особливого поширення в сучасному медіапросторі набув цифровий сторітелінг, оскільки він активно використовується в нових медіа, зокрема в подкастингу, де аудіорозповідь може поєднуватися з візуальним супроводом на цифрових платформах.

Сторітелінг виконує низку важливих функцій у процесі комунікації. Зокрема, мотиваційна функція сприяє активізації інтересу та залученню аудиторії до певної діяльності; об'єднувальна – зміцненню соціальних зв'язків і формуванню сприятливого комунікативного середовища; комунікативна – забезпеченню ефективної передачі інформації між учасниками взаємодії; впливова – формуванню ціннісних орієнтацій, переконань і ставлень; утилітарна – спрощенню процесу донесення складної інформації, ідей або завдань шляхом використання зрозумілих і доступних наративних конструкцій [9].

5. Подкасти круглого столу.

Подкасти у форматі круглого столу або панельної дискусії передбачають участь постійної чи змінної групи ведучих, які обговорюють визначену тематику

та висловлюють власні думки щодо порушених питань. Зазвичай у таких проєктах один із учасників виконує роль модератора, спрямовуючи перебіг розмови та координуючи взаємодію між співведучими. Інші учасники можуть спеціалізуватися на окремих аспектах обговорення, зокрема надавати експертні коментарі, аналітичні оцінки або створювати розважальний контекст завдяки гумору та неформальному спілкуванню.

Важливою особливістю панельних подкастів є формування відчуття залученості аудиторії до спільноти навколо проєкту. Регулярні слухачі поступово засвоюють характерні для подкасту жарти, відсилання та особливості комунікації між ведучими, що сприяє зміцненню зв'язку між авторами контенту та їхньою аудиторією.

6. Театральні подкасти.

Театральні подкасти є окремим напрямом подкастингу, що охоплює художньо-літературний та драматичний контент. Такі подкасти можуть реалізовуватися як у формі монологічної оповіді, коли один ведучий або оповідач відтворює сюжет подібно до аудіокниги, так і у форматі аудіопостановки із залученням кількох виконавців, акторів озвучення та фахівців зі звукорежисури. Використання різноманітних звукових ефектів і музичного супроводу сприяє створенню більш виразного та захопливого аудіопродукту.

Основною метою театральних подкастів є конструювання художнього наративу та створення вигаданого світу, здатного зацікавити й емоційно залучити аудиторію. Виробництво такого контенту вимагає високого рівня творчої майстерності, сценарної підготовки та навичок роботи з аудіоматеріалом. Хоча цей формат зазвичай не потребує такого обсягу фактологічних досліджень, як інформаційні чи освітні подкасти, його створення залишається трудомістким процесом через необхідність розробки сюжету, персонажів і якісного звукового оформлення. Крім того, театральні подкасти функціонують в умовах конкуренції не лише з іншими подкастами, а й з альтернативними формами дозвілля, зокрема аудіокнигами, телевізійними серіалами, кінофільмами та іншими видами медіарозваг.

7. Подкасти з переробленим змістом.

Замість створення матеріалу з нуля автори можуть використовувати раніше записані аудіоматеріали, надаючи їм нового контексту та формату, що робить їх актуальними й цікавими для аудиторії. Джерелами такого контенту можуть бути записи конференцій, публічних виступів, інтерв'ю, телефонних розмов, презентацій або інших комунікаційних заходів.

Ефективність цього підходу полягає у можливості переосмислення та систематизації наявних матеріалів відповідно до нових тематичних завдань. Показовим прикладом є подкаст «TED Radio Hour», автори якого об'єднують фрагменти різних виступів TED навколо спільної теми, формуючи цілісний наратив і новий змістовий контекст. Подібна практика дає змогу висвітлювати ширші проблеми або актуалізувати раніше створений контент відповідно до сучасних суспільних подій.

Одним із поширених різновидів такого підходу є адаптація радіопрограм до формату подкастів. Це дозволяє розширити аудиторію контенту, забезпечити його довготривалу доступність та підвищити ефективність використання вже створених медіаматеріалів. Таким чином, повторне використання та перепрофілювання контенту сприяє максимізації його інформаційного потенціалу та комунікативного впливу [23].

8. Гібридні подкасти.

Цей формат демонструє гнучкість жанру подкастингу. Це означає, що подкаст може поєднувати декілька видів, або являти собою щось кардинально нове. Також, виходячи з вищесказаного, можемо зазначити, що бар'єр для початку роботи в цій індустрії доволі низький. Виробництво подкастів має менше вимог, чим, скажімо, запуск радіошоу чи телепрограми [4].

В Україні розвиток подкастингу почався дещо пізніше, ніж за кордоном. Він почав зароджуватися на початку 2020-х. Саме тоді українські ЗМІ почали досліджувати цей напрям і створювати власні проєкти у цьому жанрі. Першопрохідцями були «Radio Skovoroda», «Urban Space Radio», «Радіо Аристократи» та «Радіо НВ» [16].

Згідно з даними дослідницького центру Pew Research Center, подкастинг активно інтегрується в діяльність провідних світових медіа: власні подкасти створюють близько 73 % великих новинних організацій [21]. Ця тенденція простежується і в українському медіапросторі, де редакції, що традиційно спеціалізувалися на текстовому контенті, поступово освоюють аудіоформати. Зокрема, з'явилися тематичні подкасти, присвячені психології, науці, медіа та кінематографу, які виробляють різні українські онлайн-видання та медіапроєкти. Значну увагу розвитку подкастингу приділяють і великі інформаційні ресурси, серед яких «Українська правда», що регулярно випускає подкасти з різної тематики. Наприклад, «Нечитані вірші» про поезію часів Розстріляного відродження, або подкаст про собак «Лапи, вуха, хвіст» [15].

Водночас розвиток українського подкастингу відбувається не лише в межах професійних медіа. Важливу роль у цьому процесі відіграють незалежні автори, які створюють аудіопроєкти на основі власної ініціативи та зацікавлення певною тематикою. Такі подкасти нерідко здобувають значну популярність серед аудиторії завдяки унікальній концепції та авторському підходу до подання матеріалу. Одним із прикладів подібних проєктів є подкаст «Акустика тіней», присвячений світовій літературі [16].

У 2023 році видання «Forbes Ukraine» опублікувало матеріал з оглядом статистики від Megogo Audio, в якій вказувало, що попри розвиток подкастингу в Україні, лише 45,7% творців запровадили монетизацію для подкастів. Крім того опитування показало брак слухачів [18].

Важливо зазначити, що тема історії й суспільства посідала друге місце серед найпоширеніших тематичних категорій серед подкастерів в Україні. Станом на зараз доволі багато подкастів на українському та іноземному медійному ринку, які присвячені освіті.

Соціальні мережі та цифрові платформи перетворилися на важливі інструменти поширення історичних знань, забезпечуючи нові можливості для інтерпретації та популяризації минулого. Завдяки Facebook, Instagram, TikTok, YouTube та іншим платформам історичний контент набуває нових форм подачі,

орієнтованих на широку аудиторію та адаптованих до особливостей сучасного медіаспоживання. Це сприяє виникненню нових форматів історичної комунікації, серед яких особливе місце посідає подкастинг [13 с. 259].

Історичні постаті відіграють важливу роль у процесах формування національної ідентичності, оскільки через їхні образи суспільство осмислює власне минуле, забезпечує спадкоємність історичного розвитку та формує систему ціннісних орієнтирів. Персоніфікація історії сприяє створенню спільного символічного простору, який об'єднує представників різних поколінь навколо спільних культурних і суспільних смислів.

Водночас розвиток цифрових технологій істотно впливає на способи представлення, інтерпретації та поширення історичного знання. Цифрові медіа забезпечують ширший доступ до історичних джерел, сприяють появі нових форматів комунікації та відкривають додаткові можливості для актуалізації історичних постатей у сучасному інформаційному просторі. Разом із позитивними тенденціями цифровізація породжує низку викликів, серед яких спрощення складних історичних процесів, фрагментарне сприйняття минулого та можливість маніпулятивного використання історичних наративів.

У цих умовах особливого значення набувають принципи наукової достовірності, розвиток критичного мислення аудиторії та підтримка якісних освітніх і культурно-просвітницьких проєктів. Саме ці чинники сприяють збереженню історичної пам'яті та зміцненню національної ідентичності в контексті цифрової трансформації сучасного суспільства [11 с. 40–41].

Разом із дослідженням історичного контексту в українському подкастингу часто можна зустріти поняття «кенселінгу» всього російського. Проаналізувавши низку джерел, приходимо до висновку, що автори використовують цей прийом з метою припинення пропагування та поширення витворів російської культури. Також кенселінг можна вважати методом ведення інформаційної війни, яка, в свою чергу, є важливим інструментом сучасного протистояння, спрямованим на підрив морального стану, суспільної стійкості та ресурсного потенціалу опонента, водночас сприяючи зміцненню власних позицій. Особливість інформаційної

війни полягає в тому, що вона спирається не лише на новітні технології комунікації, а й на ресурси, які складно контролювати та регулювати в межах правового поля. У зв'язку з цим одним із поширених засобів впливу стає використання викривленої, маніпулятивної або недостовірної інформації, метою якої є формування необхідних установок, переконань і моделей поведінки аудиторії [8 с. 6].

Досліджуючи тактику ворога в цій інформаційній війні, можна навести спостереження, що основними інструментами російської інформаційної війни є дезінформація, пропаганда, маніпулювання громадською думкою, поширення фейкових новин, використання бот-мереж і тролів, викривлення історичної пам'яті, а також експлуатація соціальних протиріч. Їхньою метою є вплив на суспільну свідомість, підрив довіри до державних інституцій та формування вигідних для Росії політичних і соціальних наративів.

Видання «Українська правда» у своєму матеріалі «Війни ботів. Як працюють українські армії медіакілерів у Facebook» дослідило, як за допомогою так званих «ботів» можна ефективно вести інформаційну війну та підривати довіру. Автор матеріалу Віктор Кіщак наводить дані, що «…в 2009 році українська аудиторія Facebook навіть не налічувала 100 тисяч користувачів. Така ситуація залишалася незмінною аж доки в 2017 році мережа Facebook не обігнала за популярністю російські соціальні мережі, які були найбільш поширеними в Україні на той час» [7].

Для дослідження формально-змістових характеристик історичного подкастингу в Україні розглянемо низку подкастів, присвячених історичній тематиці.

Подкаст «Ліки від амнезії», створений «Радіо Культура» за участю журналіста та історика Вахтанга Кіпіані, присвячений осмисленню ключових подій періоду незалежності України та їхнього впливу на розвиток держави й суспільства. У випусках розглядаються як історичні факти та обставини знакових подій, так і особисті спогади їхніх учасників, що дозволяє поєднати історичний аналіз із живими свідченнями очевидців.

Особлива увага в подкасті приділяється питанням історичної пам’яті, меморіалізації та збереження суспільного досвіду в умовах російсько-української війни. Автори обговорюють нові практики вшанування загиблих, трансформацію меморіальної культури та формування нових символів національної пам’яті. Завдяки поєднанню експертних коментарів, історичних фактів і суспільно значущих тем подкаст виконує просвітницьку функцію та сприяє популяризації історичного знання серед широкої аудиторії [10].

«НАШІ 30. Жива історія» – перший історичний подкаст «Суспільного», присвячений ключовим подіям 1990-х років в Україні. Проєкт складається з двадцяти епізодів, озвучених відомими українськими діячами, та орієнтований насамперед на покоління, яке народилося після проголошення незалежності України. Основною метою подкасту є ознайомлення слухачів із суспільно-політичними процесами перших років незалежності, а також висвітлення викликів і змін, що супроводжували становлення української державності. Через поєднання історичних фактів, свідчень очевидців та наративного викладу матеріалу подкаст сприяє популяризації новітньої історії України та формуванню історичної пам’яті молодого покоління [14].

«СучУкрМуз» – український подкаст, ведучим якого є український журналіст та музичний виконавець Альберт Цукренко. Подкаст присвячений історії та розвитку сучасної української музики. У випусках розглядаються творчі біографії виконавців, становлення окремих музичних жанрів, трансформації музичної індустрії та вплив суспільно-політичних процесів на розвиток української музичної культури. Подкаст висвітлює як маловідомі сторінки музичної історії України, так і сучасні тенденції, що формують національний культурний простір.

Особливістю проєкту є поєднання історичного та культурологічного підходів. Через аналіз музичних явищ, творчості окремих виконавців і культурних процесів автори демонструють еволюцію української музики в ширшому суспільному та історичному контексті. Таким чином, подкаст виконує

не лише розважальну, а й просвітницьку функцію, сприяючи популяризації знань про українську музичну спадщину та культурну історію [20].

Подкаст «Деколонізаторки» є прикладом історико-культурного аудіопроєкту, у центрі уваги якого перебувають процеси деколонізації історичної пам'яті, культури та суспільної свідомості. Ведучими подкасту є історикиня Маріам Найєм та дослідниця міжкультурних зв'язків Валентина Сотникова. Особливістю подкасту є осмислення історії крізь призму колективного та індивідуального травматичного досвіду України й інших країн, що тривалий час перебували під впливом або у складі Радянського Союзу.

У випусках авторки порушують питання колоніальної політики Російської імперії та СРСР, механізмів культурного привласнення, репресій, стирання локальних ідентичностей та формування залежних культурних наративів. Водночас значна увага приділяється аналізу наслідків колоніального минулого для сучасних суспільств, а також пошуку шляхів переосмислення історичного досвіду та відновлення власного голосу в культурному просторі.

Зміст подкасту виходить за межі традиційного викладу історичних фактів і подій. Авторки поєднують історичний аналіз із суспільною рефлексією, демонструючи, як травматичний досвід минулого впливає на сучасну політику пам'яті, культурну ідентичність та суспільні процеси. У такий спосіб історія постає не лише як предмет вивчення, а й як інструмент осмислення актуальних викликів, пов'язаних із деколонізацією та переоцінкою спадщини імперського й радянського минулого.

За своїми формально-змістовими характеристиками «Деколонізаторки» можна віднести до аналітичних історико-культурних подкастів, у яких історичний матеріал використовується для інтерпретації сучасних суспільних явищ і формування критичного погляду на минуле [6].

Отже, подкастинг є сучасним медіаформатом, який завдяки доступності, мобільності та різноманітності форматів набув значної популярності серед аудиторії. Від початкового способу поширення аудіозаписів він трансформувався у самостійний засіб комунікації, що охоплює широкий спектр жанрів і тематик.

Особливості подкастингу, зокрема можливість поєднання інформаційної, освітньої та розважальної функцій, створюють сприятливі умови для популяризації історії України, поширення історичних знань та формування інтересу до національного минулого серед різних аудиторій.

РОЗДІЛ 2
СУПРОВІДНА ЗАПИСКА ДО ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ

2.1. Опис та обґрунтування творчого проєкту

У межах кваліфікаційної роботи бакалавра розроблено концепцію історичного подкасту «Вирвані сторінки», присвяченого популяризації маловідомих та замовчуваних сторінок історії України. Назва подкасту «Вирвані сторінки» відображає його основну концепцію та тематичне спрямування. Вона є метафорою історичної пам'яті, з якої протягом тривалого часу навмисно вилучалися окремі події, постаті та культурні явища, пов'язані з історією України. Унаслідок політики Російської імперії, а згодом і Радянського Союзу, значна частина українського історичного досвіду зазнавала цензури, спотворення або замовчування. В окремих випадках історичні факти підмінялися імперськими наративами, що призводило до викривленого сприйняття минулого як усередині країни, так і за її межами.

Метафора «вирваних сторінок» акцентує увагу на фрагментарності історичного наративу, який формувався під впливом колоніальної політики. Подібно до книги, з якої було видалено окремі сторінки, історія України тривалий час подавалася неповною, позбавленою важливих контекстів, імен та подій. У результаті цілі покоління були позбавлені можливості отримати цілісне уявлення про власне минуле. Саме тому однією з ключових ідей подкасту є повернення цих «вирваних сторінок» до суспільної пам'яті та відновлення історичних зв'язків між минулим і сучасністю.

Крім того, назва проєкту підкреслює дослідницький характер подкасту. Кожен випуск розглядається як спроба віднайти та відтворити окремий фрагмент історії, який був забутий, маргіналізований або свідомо виключений з офіційного історичного дискурсу. Йдеться не лише про відомі історичні події, а й про долі окремих людей, культурні процеси, суспільні явища та інтелектуальні здобутки, що становлять важливу частину української історичної спадщини. Таким чином, назва «Вирвані сторінки» не лише відображає тематику подкасту, а й репрезентує

його головну мету – сприяти відновленню історичної пам’яті, переосмисленню колоніального минулого та популяризації маловідомих сторінок історії України через сучасний аудіоформат.

Подкаст покликаний відновлювати ці втрачені фрагменти історичного наративу та повертати їх до суспільного дискурсу.

Метою проєкту є популяризація історії України через висвітлення тем, які тривалий час перебували поза увагою широкої аудиторії або зазнавали свідомого викривлення. Подкаст спрямований на формування інтересу до українського минулого, розвиток критичного мислення щодо історичних наративів та поглиблення знань слухачів про процеси, які впливали на становлення української ідентичності.

Для досягнення поставленої мети подкасту передбачається висвітлення історичних подій і процесів, що були виключені або спотворені в російській та радянській історіографії, популяризація постатей української історії, чиї досягнення тривалий час замовчувалися або привласнювалися імперськими наративами, розкриття механізмів культурної та історичної колонізації України, ознайомлення слухачів із результатами сучасних досліджень українських істориків, а також сприяння формуванню цілісного уявлення про історичний розвиток України та його місце в європейському контексті.

Тематичне наповнення подкасту зосереджене на подіях, явищах і особистостях, які в різні історичні періоди зазнавали замовчування, викривлення або витіснення з колективної пам’яті. Серед можливих тем – політика русифікації українських земель, заборони української мови й культури, репресії проти представників інтелігенції, діяльність українських державотворчих рухів, привласнення української культурної спадщини, а також історії людей, які зробили вагомий внесок у розвиток української культури і науки, але були несправедливо забуті.

За форматом «Вирвані сторінки» є наративним історичним подкастом із елементами документалістики. Основу кожного випуску становить авторська розповідь ведучого, побудована на історичних джерелах, наукових дослідженнях та свідченнях очевидців. Для посилення емоційного впливу передбачається

використання музичного супроводу, архівних цитат і звукових ефектів, що допомагають відтворити атмосферу відповідної історичної епохи. Орієнтовна тривалість одного випуску становить 20-30 хвилин, що дозволяє достатньо повно розкрити тему та водночас утримати увагу слухача.

Особливістю проєкту є поєднання наукової достовірності з доступною формою подачі матеріалу. Подкаст не має на меті лише переказ історичних фактів, а прагне показати взаємозв'язок між минулим і сучасністю, продемонструвати наслідки імперської політики для розвитку української культури та суспільства, а також сприяти формуванню усвідомленого ставлення до історичної спадщини України.

Слід зазначити, що подкаст «Вирвані сторінки» є нереалізованим медіапроєктом, створеним у межах дипломної роботи. Практична реалізація подкасту та його поширення на аудіоплатформах не входили до завдань дослідження. Основна увага була зосереджена на розробці концепції проєкту та створенні сценарію пілотного випуску, що дозволяє продемонструвати можливості подкастингу як засобу популяризації історії України.

Відсутність повноцінної реалізації проєкту зумовлена насамперед обмеженими часовими рамками виконання дипломної роботи, а також потребою в додаткових технічних і організаційних ресурсах для запису, монтажу та просування подкасту. Водночас розроблена концепція та сценарій пілотного епізоду дають змогу оцінити потенціал проєкту та можуть слугувати основою для його подальшого втілення в майбутньому.

Таким чином, подкаст «Вирвані сторінки» є культурно-просвітницьким проєктом, спрямованим на відновлення історичної пам'яті та популяризацію маловідомих сторінок історії України. Запропонована концепція демонструє можливості подкастингу як сучасного інструменту поширення історичних знань та залучення аудиторії до осмислення національного минулого.

Назва подкасту «Вирвані сторінки» відображає його основну концепцію та тематичне спрямування. Вона є метафорою історичної пам'яті, з якої протягом тривалого часу навмисно вилучалися окремі події, постаті та культурні явища,

пов’язані з історією України. Унаслідок політики Російської імперії, а згодом і Радянського Союзу, значна частина українського історичного досвіду зазнавала цензури, спотворення або замовчування. В окремих випадках історичні факти підмінялися імперськими наративами, що призводило до викривленого сприйняття минулого як усередині країни, так і за її межами.

Метафора «вирваних сторінок» акцентує увагу на фрагментарності історичного наративу, який формувався під впливом колоніальної політики. Подібно до книги, з якої було видалено окремі сторінки, історія України тривалий час подавалася неповною, позбавленою важливих контекстів, імен та подій. У результаті цілі покоління були позбавлені можливості отримати цілісне уявлення про власне минуле. Саме тому однією з ключових ідей подкасту є повернення цих «вирваних сторінок» до суспільної пам’яті та відновлення історичних зв’язків між минулим і сучасністю. Крім того, назва проєкту підкреслює дослідницький характер подкасту. Кожен випуск розглядається як спроба віднайти та відтворити окремий фрагмент історії, який був забутий, маргіналізований або свідомо виключений з офіційного історичного дискурсу. Йдеться не лише про відомі історичні події, а й про долі окремих людей, культурні процеси, суспільні явища та інтелектуальні здобутки, що становлять важливу частину української історичної спадщини.

Отже, назва «Вирвані сторінки» не лише відображає тематику подкасту, а й репрезентує його головну мету – сприяти відновленню історичної пам’яті, переосмисленню колоніального минулого та популяризації маловідомих сторінок історії України через сучасний аудіоформат.

2.2. Опис цільової аудиторії та особливостей просування продукту

Цільовою аудиторією проєкту є насамперед молоді люди віком від 18 до 35 років, які цікавляться історією України, культурною спадщиною, суспільними процесами та питаннями національної ідентичності. До цієї категорії належать студенти, молоді фахівці, представники творчих професій, а також усі, хто прагне розширити власні знання про минуле України поза межами формальної освіти.

Вибір саме цієї аудиторії зумовлений тим, що молоде покоління дедалі частіше споживає інформацію через цифрові платформи та віддає перевагу зручним форматам отримання знань, які можна поєднувати з повсякденними справами.

Подкаст також орієнтований на слухачів, які не мають спеціальної фахової освіти, пов'язаної з історією, але виявляють інтерес до вивчення історії та прагнуть отримувати перевірену інформацію з надійних джерел. Важливою особливістю проєкту є подача складного історичного матеріалу в доступній та зрозумілій формі без втрати його наукової достовірності. Такий підхід дозволяє зробити історичне знання ближчим до широкої аудиторії та сприяє його популяризації серед людей різного рівня підготовки.

Окрему частину потенційної аудиторії становлять слухачі, які цікавляться процесами деколонізації українського культурного простору та переосмисленням історичних наративів. У сучасних суспільно-політичних умовах зростає запит на матеріали, що допомагають краще зрозуміти причини й наслідки тривалого впливу російської імперської політики на розвиток української культури, мови та історичної пам'яті. Саме тому подкаст «Вирвані сторінки» покликаний не лише інформувати, а й спонукати аудиторію до критичного осмислення історичних процесів та їхнього впливу на сьогодення.

Вибір подкастингу як основного формату комунікації обумовлений його популярністю серед сучасної аудиторії. Аудіоконтент дає змогу споживати інформацію під час виконання інших справ – дорогою на роботу чи навчання, під час занять спортом або відпочинку. Крім того, подкасти створюють ефект безпосередньої розмови між автором і слухачем, що сприяє кращому сприйняттю матеріалу та формуванню довіри до джерела інформації. Завдяки цьому подкастинг є ефективним інструментом поширення історичних знань поза межами академічного середовища та залучення нової аудиторії до вивчення історії України.

Таким чином, проєкт «Вирвані сторінки» орієнтований на широку аудиторію слухачів, зацікавлених в отриманні достовірної та доступно поданої інформації про українське минуле, а також у поглибленні власного розуміння історичних процесів, що вплинули на формування сучасної України.

2.3. Формально-змістові характеристики проєкту

Подкаст «Вирвані сторінки» є авторським культурно-просвітницьким проєктом, розробленим у форматі історичного подкасту. За жанровою природою проєкт поєднує риси науково-популярної журналістики, публіцистики та документального аудіоконтенту. Основною метою подкасту є популяризація історії України шляхом висвітлення маловідомих, викривлених або замовчуваних сторінок минулого, які тривалий час перебували поза суспільною увагою внаслідок впливу російської імперської та радянської історичної політики.

Формально проєкт передбачає монологічний формат ведення, у якому провідна роль належить авторській розповіді. Такий підхід дає змогу забезпечити цілісність наративу, логічну послідовність викладу матеріалу та концентрацію уваги слухача на ключових аспектах теми. Основою побудови випусків є принцип сторітелінгу, що дозволяє поєднати історичні факти з елементами оповіді та зробити складний матеріал більш доступним для сприйняття.

Структура подкасту передбачає наявність вступу, основної частини та підсумкового блоку. У вступі окреслюється тема випуску та її актуальність, основна частина містить послідовний виклад історичного матеріалу із залученням джерел і наукових досліджень, а завершальний блок узагальнює розглянуту інформацію та акцентує увагу на її значенні для розуміння сучасних суспільних процесів. Орієнтовна тривалість одного випуску становить від 20 до 30 хвилин, що відповідає сучасним тенденціям споживання аудіоконтенту та дозволяє достатньо повно розкрити тему без втрати уваги аудиторії.

Змістове наповнення подкасту зосереджене на проблематиці історичної пам’яті, деколонізації історичного знання та переосмислення українського минулого. Тематика випусків охоплює події, явища та постаті, які були вилучені з історичного наративу, зазнали викривлення або тривалий час залишалися недостатньо висвітленими в публічному просторі. Особлива увага приділяється аналізу механізмів формування імперських наративів та їхнього впливу на сприйняття історії України.

Важливою змістовою особливістю проєкту є використання перевірених історичних джерел, результатів сучасних наукових досліджень та праць українських істориків. Це забезпечує достовірність поданої інформації та сприяє формуванню критичного ставлення до поширених історичних міфів і стереотипів. Водночас наукова інформація адаптується до потреб широкої аудиторії завдяки використанню доступної мови, образних засобів і наративних прийомів.

Таким чином, формально-змістові характеристики подкасту «Вирвані сторінки» визначають його як культурно-просвітницький аудіопроєкт, що поєднує наукову достовірність із доступною формою подачі матеріалу. Поєднання історичного дослідження, журналістського підходу та елементів сторітелінгу створює умови для ефективної популяризації історії України та сприяє відновленню історичної пам’яті в сучасному медіапросторі.

2.4. Особливості оформлення проєкту

Важливою складовою концепції подкасту «Вирвані сторінки» є його потенційне візуальне та звукове оформлення, яке покликане підсилювати змістове наповнення проєкту та сприяти формуванню цілісного образу подкасту. Оскільки проєкт не був реалізований у вигляді готового аудіопродукту, у межах дипломної роботи було розроблено лише концептуальні засади його оформлення.

Концепція звукового оформлення передбачає використання короткої музичної заставки на початку та наприкінці кожного випуску. Музичний супровід має створювати атмосферу дослідження минулого та підкреслювати історичну тематику проєкту. Планується використання стриманих інструментальних композицій без вираженого емоційного домінування, щоб музика доповнювала зміст розповіді, а не відволікала увагу слухачів від основного матеріалу.

У процесі розробки концепції також передбачалося використання окремих звукових елементів для розділення тематичних блоків усередині випуску. Такі аудіомаркери могли б виконувати навігаційну функцію та допомагати слухачам краще сприймати структуру матеріалу. Водночас основний акцент планувалося зосередити на авторській розповіді та змістовному наповненні подкасту.

Візуальне оформлення проєкту передбачає створення обкладинки, яка відображала б основну ідею подкасту – повернення забутих або викреслених сторінок української історії до суспільної пам'яті. У дизайні доцільним є використання стилізованих зображень книги, архівних документів або старовинних рукописів, що символізують історичну пам'ять та процес її відновлення. Колірна гама могла б складатися зі стриманих темних і світлих відтінків, які асоціюються з архівними матеріалами та історичними джерелами.

Для оформлення цифрових платформ також передбачалося створення єдиного візуального стилю, який забезпечував би упізнаваність проєкту серед аудиторії. Це стосується обкладинок окремих випусків, графічних анонсів та інших візуальних матеріалів, які могли б використовуватися для популяризації подкасту в соціальних мережах.

Отже, концепція оформлення подкасту «Вирвані сторінки» базується на поєднанні стриманих аудіальних і візуальних засобів, покликаних підтримувати історичну тематику проєкту, сприяти кращому сприйняттю матеріалу та формувати впізнаваний образ подкасту в медіапросторі.

2.5. Технічні і програмні засоби

Оскільки подкаст «Вирвані сторінки» є нереалізованим проєктом, у межах роботи було визначено потенційні технічні та програмні засоби, які могли б бути використані під час його практичного втілення. Вибір обладнання та програмного забезпечення здійснювався з урахуванням потреб аудіовиробництва та можливості забезпечення належної якості запису й монтажу звуку.

Для запису голосу передбачалося використання конденсаторного мікрофона, який забезпечує чітку передачу мовлення та широкий частотний діапазон. Використання такого типу мікрофона є доцільним для створення подкастів, оскільки він дозволяє отримати якісний аудіосигнал із мінімальним рівнем шумів та спотворень. Також під час запису доцільним є застосування поп-фільтра, що допомагає зменшити небажані вибухові звуки під час вимови окремих приголосних.

Для обробки аудіоматеріалу планувалося використовувати програму Audacity – безкоштовний багатофункціональний аудіоредактор із відкритим програмним кодом. Програма надає можливість здійснювати запис звуку, редагування аудіодоріжок, видалення шумів, нормалізацію гучності, накладання музичного супроводу та експорт готового матеріалу у різних аудіоформатах. Завдяки простому інтерфейсу та широкому набору інструментів Audacity є одним із найбільш поширених програмних рішень для створення подкастів і навчальних аудіопроєктів.

Під час монтажу передбачалося використання основних інструментів програми для усунення технічних недоліків запису, корекції рівня звуку, видалення пауз і сторонніх шумів, а також інтеграції музичних заставок та інших аудіальних елементів. Це дозволило б забезпечити цілісність звучання випуску та покращити якість сприйняття матеріалу слухачами.

Таким чином, для реалізації подкасту «Вирвані сторінки» планувалося використання базового комплекту технічних і програмних засобів, який включає мікрофон для запису мовлення та програму Audacity для подальшої обробки й монтажу аудіоматеріалу. Зазначені інструменти дають змогу створювати якісний подкастовий контент та відповідають потребам проєкту.

2.6. Зв’язок із творчим доробком (портфоліо)

Розробка подкасту «Вирвані сторінки» безпосередньо пов’язана з професійною підготовкою за спеціальністю «Журналістика» та є логічним продовженням набутого під час навчання досвіду у сфері радіомовлення й радіожурналістики. У процесі навчання було опановано основні принципи підготовки радіоматеріалів, роботи зі звуком, створення сценаріїв для аудіоконтенту, побудови журналістського наративу та адаптації інформації до особливостей аудіоформату.

Робота над концепцією подкасту дала можливість застосувати на практиці знання та навички, отримані під час вивчення профільних дисциплін, пов’язаних із радіожурналістикою, аудіовиробництвом та створенням медіаконтенту. Зокрема,

під час розробки проєкту були використані навички пошуку та аналізу інформації, роботи з історичними джерелами, підготовки сценарію, структурування матеріалу відповідно до вимог аудиторії та використання елементів сторітелінгу для побудови цілісної розповіді.

Особливістю подкасту «Вирвані сторінки» є поєднання журналістського підходу до подачі інформації з просвітницькою метою популяризації історії України. Такий формат дозволяє реалізувати професійні компетентності радіожурналіста, зокрема вміння працювати з аудиторією, створювати змістовний аудіоконтент та адаптувати складні суспільно значущі теми до сучасних медіаформатів.

Попри те, що проєкт не був реалізований у вигляді готового аудіопродукту, створення його концепції та сценарію стало важливим етапом формування професійного портфоліо автора. Розроблений подкаст демонструє здатність самостійно створювати авторські медіапроєкти, планувати їхню структуру, визначати цільову аудиторію та обирати ефективні способи подачі матеріалу. Таким чином, проєкт «Вирвані сторінки» відображає результати професійної підготовки автора у сфері радіожурналістики та засвідчує набуття практичних навичок, необхідних для подальшої роботи в галузі аудіомедіа.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було розглянуто подкастинг як сучасний медіаформат та визначено його роль у популяризації історії України. Аналіз наукових джерел і сучасного медіапростору засвідчив, що подкастинг є одним із найбільш перспективних засобів поширення освітнього та культурно-просвітницького контенту. Завдяки доступності, мобільності та можливості споживання інформації у зручний для слухача час подкасти сприяють залученню широкої аудиторії до вивчення історичних тем та формуванню інтересу до національної історії.

У теоретичній частині роботи було досліджено поняття подкастингу, його основні характеристики, жанрові різновиди та особливості функціонування в сучасному медіасередовищі. Особливу увагу приділено історичним подкастам як окремому напряму аудіоконтенту, що поєднує інформаційну, освітню та просвітницьку функції. Аналіз українських подкастів історичної тематики дозволив визначити їхні основні формально-змістові характеристики, серед яких важливу роль відіграють сторітелінг, використання документальних джерел, доступність викладу складного матеріалу та орієнтація на сучасного слухача.

Практичним результатом дослідження стала розробка концепції та сценарію потенційного пілотного випуску подкасту «Вирвані сторінки». Проєкт присвячений висвітленню подій, явищ та постатей української історії, які протягом тривалого часу зазнавали викривлення, замовчування або були вилучені з історичного наративу внаслідок політики Російської імперії та Радянського Союзу. Назва подкасту відображає його головну ідею – повернення до суспільної пам’яті тих сторінок історії, які свого часу були свідомо «вирвані» з колективного знання про минуле України.

У процесі розробки проєкту було визначено його мету, завдання, цільову аудиторію, тематичне спрямування та особливості структури випусків. Окрему увагу приділено принципам подачі матеріалу, які передбачають поєднання наукової достовірності з доступною та зрозумілою формою викладу.

Запропонована концепція демонструє можливості використання подкастингу для популяризації історичних знань, відновлення історичної пам’яті та формування критичного ставлення до імперських історичних наративів.

Хоча подкаст «Вирвані сторінки» не був реалізований у форматі готового аудіопродукту, створення його концепції та сценарію дозволило пройти основні етапи підготовки подкастового проєкту: від формування творчого задуму до розробки структури випуску та адаптації історичного матеріалу для аудіоформату. Це дало змогу на практиці зрозуміти специфіку роботи над історичним подкастом, особливості побудови аудіонаративу та принципи взаємодії з потенційною аудиторією.

Робота над проєктом стала важливим етапом професійного становлення автора як журналіста. У процесі виконання дипломної роботи були застосовані знання та навички, отримані під час навчання за освітньою програмою, пов’язаною з журналістикою та радіомовленням. Зокрема, було використано навички пошуку та опрацювання інформації, роботи з історичними джерелами, написання сценаріїв для аудіоконтенту, структурування матеріалу та створення наративу, здатного утримувати увагу слухача. Отриманий результат демонструє здатність створювати авторські медіапроєкти та адаптувати складний суспільно значущий контент до потреб сучасної аудиторії.

Створений медійний продукт може слугувати основою для подальшої практичної реалізації, розширення тематичного наповнення та створення повноцінного циклу історичних подкастів.

Проведена робота підтверджує, що подкастинг є ефективним інструментом популяризації історії України та має значний потенціал для поширення історичних знань, збереження історичної пам’яті та формування інтересу до національного минулого в умовах сучасного медіапростору.

Творче портфоліо включає роботи, виконані студенткою під час навчання в університеті з 2021 по 2025 роки. Кожен із реалізованих проєктів відіграв важливу роль у формуванні професійних компетентностей автора та сприяв розвитку навичок підготовки журналістських матеріалів, пошуку й аналізу інформації,

проведення інтерв’ю та комунікації з аудиторією. Робота з контентом у друкованих і цифрових медіа також дала змогу опанувати особливості адаптації матеріалів до різних платформ і форматів поширення.

Подкаст «Вирвані сторінки» став закономірним продовженням набутого професійного досвіду та надав можливість застосувати отримані знання в межах аудіожурналістики. Робота над проєктом дозволила глибше опанувати інструменти сторітелінгу, усвідомити значення емоційної складової аудіорозповіді та важливість уважного й відповідального висвітлення суспільно значущих і чутливих тем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Албул А. Клятий раціоналіст. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/@K.Rationalist (дата звернення: 10.03.2026).
2. Бабка В. Л. Історична пам'ять як фактор політичного впливу в незалежній Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософії. Київ, 2017. 23 с. URL: https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/011a9c0f-7a69-40b5-8535-06f2ffc0af05/content (дата звернення: 08.04.2026).
3. Віртуальна література. Нарис типології та поетики : монографія. Тернопіль : Б-ка наук. альм. «Studia methodologica»), 2009. 130 с. URL: https://yuryzavadsky.com/12 (дата звернення: 08.04.2026).
4. Гич Г. М. Сторітелінг як інноваційна методика формування мовної компетентності учнів знз. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. педагогічні науки*. 2015. С. 188-190. URL: https://repository.moippo.mk.ua/upload/17-06-20_60219541.pdf (дата звернення: 10.04.2026).
5. hromadske.зміст. Чому в нас так багато Шевченка? | Запах Слова. *hromadske.зміст*. 2026. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=dZQX9351F1Q (дата звернення: 09.04.2026).
6. Деколонізаторки / ведучі: М. Найем, В. Сотникова. *Суспільне Культура*. URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLa6RrfylRW7TKr2SnV96Dpt7rWtjQ92Vp (дата звернення: 16.04.2026).
7. Кіщак В. Війни ботів. Як працюють українські армії медіакілерів у Facebook. *Українська правда*. URL: https://www.pravda.com.ua/articles/2020/02/03/7239192/ (дата звернення: 08.04.2026).
8. Легкодух В. Роль інформаційної війни у російсько-українському конфлікті: аналіз впливу медіа. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 2 (20). 866-875 с. URL: https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-2(20)-866-876 (дата звернення: 18.04.2026).
9. Листопад О., Мардарова І., Листопад Н. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та їх інтеграція в освітню практику: історичний контекст і сучасні

тенденції. *Bulletin of oleksandr dovzhenko hlukhiv national pedagogical university*. 2025. Т. 2. № 58. С. 259–272. URL: https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-2-58-259-272 (дата звернення: 18.04.2026).

10. Ліки від амнезії / ведуч. В. Кіпіані. *Суспільне Мовлення*. URL: https://open.spotify.com/show/1Rn8cb1TFSmunhJ2OUhg2b (дата звернення: 15.04.2026).
11. Мардарова І. Історична особистість у контексті формування національної ідентичності в умовах цифровізації. *Глухівські історико-філосовські читання* : матеріали III Всеукр. інтернет-конференціїї, м. Глухів, 16 черв. 2026 р. 2026. 38-41 с. URL: https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/28148/1/Глухів.pdf (дата звернення: 16.04.2026).
12. Метод Storytelling: як зацікавити дітей, розповідаючи історії. *Освітній проект «На Урок» для вчителів*. URL: https://surl.li/gwcgja(дата звернення: 10.04.2026).
13. Мірошниченко П. В. Суржик у звуковому образі українського радіомовлення. *Новинний контент аудіовізуальних мас-медій у соціальному вимірі.* 2017. 45-49 с. URL: https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/961e8117-1473-4e71-80c9-d7267ae60d7e/content (дата звернення: 06.05.2026).
14. Наші 30. Жива історія. *Суспільне подкасти*. URL: https://podcasts.nv.ua/podcast/236-nashi-30-zhyva-istoriya.html (дата звернення: 13.05.2026).
15. Підбірка подкастів. *Українська правда*. URL: https://www.pravda.com.ua/ (дата звернення: 16.04.2026).
16. Послухай мене. Як розвивається ринок подкастів в Україні та світі | Adsider. *Adsider*. URL: https://adsider.com/ua/poslukhay-mene-yak-rozvyvaietsia-rynok-podkastiv-v-ukraini-ta-sviti/ (дата звернення: 14.05.2026).
17. Ukraïner Q. Пітер Померанцев | Як не стати об’єктом пропаганди? Ukraïner Q, 2026. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=sCFQlhjqrHg (дата звернення: 10.04.2026).
18. Родінова Н., Громська В. Подкасти: світовий досвід та поширення в Україні. *Interaction of society and science: problems and prospects* : матеріали XXX міжнар.

науково-практ. конф., м. Лондон, 15–18 черв. 2021 р. 176-180 с. URL: https://lnk.ua/TqZqxcUFq (дата звернення: 09.04.2026).

19. СучУкрМуз / ведуч. А. Цукренко. *Hromadske*. URL: https://such-tsukr-muz.hromadske.ua/ (дата звернення: 22.04.2026).
20. Тарасовський Ю. Ринок подкастів в Україні. Megogo Audio показав портрет подкастера – Forbes.ua. *Forbes.ua*. URL: https://forbes.ua/news/rozvitok-monetizatsiya-i-brak-slukhachiv-megogo-audio-proviv-doslidzhennya-ukrainskogo-rinku-podkastiv-19102023-16771 (дата звернення: 22.04.2026).
21. Digital News Fact Sheet. *Pew Research Center*. URL: https://www.pewresearch.org/journalism/fact-sheet/digital-news/ (date of access: 02.04.2026).
22. Graham S. Podcasting: Audio on the internet comes of age. *ESL-EJ*. Vol. 9. 2006. URL: http://www.tesl-ej.org/wordpress/issues/volume9/ej36/ej36int/ (date of access: 09.04.2026).
23. Pizzi S. The Great Podcasting Debate. *radioworld*. URL: https://www.radioworld.com/miscellaneous/the-great-podcasting-debate (date of access: 16.04.2026).

ДОДАТОК А
СПИСОК МАТЕРІАЛІВ ПОРТФОЛІО

Інтернет публікації.

1. Сірмоі В. Інтерв'ю з деканом філології *Stefanyk – Fm.* 2024 URL: https://drive.google.com/file/d/1-WH40OiQEvuX-4xRzrCs7fCgvqsjEwMo/view?usp=drivesdk.

2. Сірмоі В. Український Шекспірівський Фестиваль (коментар з місця події). 2024 *Stefanyk – Fm.* URL: https://www.facebook.com/share/v/KpnDBqcPJ9D97tue/.

3. Сірмоі В. Репортаж студенток ЗНУ Вікторії Іванової та Вікторії Сірмоі з нагоди 10-річчя кафедри управління соц. діяльністю, шоу-бізнесу та івентменеджменту ПНУ імені Василя Стефаника. *Stefanyk – Fm. Facebook. 2024* URL: https://surl.li/rongtn.

4. Сірмоі В. Круглий стіл студентів Запорізького національного університету з логопединею Вікторією Добромірською. *Stefanyk – Fm. 2024* URL: https://www.facebook.com/share/v/GLbfugB2JacjTqtf/.

5. Сірмоі В. Матеріал про фестиваль морозива у Івано-Франківську. *Stefanyk – Fm. Facebook. 2024* URL: https://www.facebook.com/share/v/4dnCcvHanKVeeub7/

6. Сірмоі В. Матеріал присвячений Книжковому форуму в Запоріжжі (2024 рік). *Sensormedia. 2024* URL: https://sensormedia.com.ua/books/knygy-v-chasy-vijny-dyskusiya-u-zaporizhzhi/.

ДОДАТОК Б

Монтажні листи до епізодів подкасту

Епізод 1

Назва подкасту: «Вирвані сторінки»

Жанр подкасту: нарис

Привітання і вступ. Кожен народ залишає після себе слід в історії – у своїй мові, мистецтві, традиціях та культурній спадщині. Саме культура зберігає пам'ять про минуле та формує національну ідентичність. Проте впродовж століть українська культура неодноразово ставала мішенню для тих, хто прагнув стерти або підпорядкувати українську історію власним наративам.

Вітаю, шановні слухачі, ви слухаєте подкаст «Вирвані сторінки» і з вами його ведуча Вікторія Сірмоі. Цей випуск буде про те, як український театр вистояв попри намагання імперської машини його знищити.

Початок основного блоку. (Починає грати спокійна фонова музика) Серед усіх мистецьких форм особливе місце посідає театр. Він не лише відображав суспільні настрої своєї доби, а й часто ставав інструментом культурного спротиву. Через сцену українці розповідали власні історії, осмислювали історичні події та відстоювали право на існування своєї культури. Саме тому розвиток українського театру нерідко супроводжувався цензурою, заборонами та спробами обмежити використання української мови. Щоб зрозуміти значення українського театру сьогодні, варто повернутись до його витоків.

Особливе місце в історії українського театру займає вертеп. Саме його часто називають однією з перших театральних традицій на українських землях. Він поєднував у собі дві частини: релігійну історію про народження Христа та веселі побутові сценки з життя звичайних людей.

За даними з матеріалу Анни Шиканової з матеріалу на РБК-Україна, вертеп з’явився наприкінці XVI – на початку XVII століття. У цей час при навчальних закладах, зокрема Києво-Могилянській академії, почали ставити різдвяні вистави.

Згодом цю традицію поширили мандрівні студенти-бурсаки. Вони подорожували містами й селами, показували вистави та знайомили людей з театральним мистецтвом. Так поступово вертеп став одним із перших кроків до формування українського театру.

«Однією з найдавніших дат, пов’язаних із вертепом, вважають 1591 рік – її знайдено на старовинній вертепній скрині, ймовірно, ранньому експонаті жанру», – пише Анна.

Традиційний вертеп являв собою невелику двоповерхову дерев’яну скриню, яка слугувала сценою для лялькових вистав. На верхньому ярусі показували біблійні сюжети, пов'язані з народженням Христа: прихід пастухів і волхвів, а також історію царя Ірода та його протистояння з архангелом Михаїлом.

Нижній ярус був присвячений сценкам із повсякденного життя. Тут з'являлися різноманітні персонажі – козак, циган, шляхтич, шинкар, солдат та інші. Через гумор і сатиру вони відображали тогочасне суспільство, його звички та проблеми.

Втім, із розвитком українського театру все було не так просто. Попри популярність вертепу та інших театральних традицій, українська культура постійно стикалася з тиском з боку Російської імперії.

У другій половині XIX століття цей тиск лише посилився. У 1863 році з’явився Валуєвський циркуляр, а в 1876 році імператор Олександр II підписав Емський указ. Ці документи суттєво обмежували використання української мови в публічному просторі. Під заборону потрапляли книжки, освіта, концерти та театральні вистави українською мовою.

Здавалося б, про розвиток українського театру можна було забути. Але вже у 1881 році частину обмежень було послаблено. Влада дозволила ставити вистави українською мовою, хоча й за суворих умов. Наприклад, українські постановки могли відбуватися лише після показу тієї самої вистави російською мовою.

Попри всі перепони, це стало важливим кроком для української сцени. Театр отримав можливість існувати офіційно, а діячі культури – шанс розвивати національне мистецтво.

Одним із тих, хто скористався цією можливістю, став Марко Кропивницький. Уже в січні 1882 року його трупа поставила драму Тараса Шевченка «Назар Стодоля». Ця подія стала знаковою для українського театру. Водночас сам Кропивницький розумів, що попереду ще багато роботи. Він прагнув створити професійний театр високого рівня, але далеко не всі актори його трупи були готові до таких амбітних завдань.

Попри всі труднощі, корифеї українського театру змогли закласти основу для його подальшого розвитку. Їхні вистави були незвичними для свого часу: на одній сцені поєднувалися драматичні й комедійні сюжети, музика, танці та хоровий спів.

Але найголовніше – усе це було пронизане українською культурою. Народні пісні, традиції, побут і характери робили ці постановки впізнаваними та близькими для глядачів. Саме тому театр корифеїв став унікальним явищем, аналогів якому тоді майже не було. А ми рухаємося до наступної сторінки театральної історії.

На початку XX століття український театр переживає справжнє піднесення. Після успіхів корифеїв з'являється нове покоління митців, які прагнуть створити сучасний український театр і вивести його на європейський рівень.

1920-ті роки стають часом творчих експериментів, нових ідей та культурного розквіту. Однією з ключових постатей цього періоду став Лесь Курбас – режисер, який кардинально змінив уявлення про можливості театру та відкрив для української сцени нові мистецькі горизонти.

Однак цей культурний злет тривав недовго. Уже незабаром Курбас та багато інших діячів української культури стануть жертвами радянських репресій, а сама епоха увійде в історію під назвою Розстріляне відродження. Ірина Зубченко завідувачка відділу історії театру Музею театрального, музичного та кіномистецтва України.

Синхрон (взято з випуску на «Телебаченні Торонто») «Лесь Курбас був надзвичайно красивий чоловік, це є у всіх мемуарах. Описують, що він був дуже красивий, дуже привабливий, стрункий, високий, підтягнутий. Але крім того, що він був зовнішньо привабливим, він був надзвичайно красивою внутрішньою людиною.” Ірина Зубченко завідувачка відділу історії театру Музею театрального, музичного та кіномистецтва України.

(Спокійна фонова музика) Після здобуття незалежності український театр почав активно розвиватися та поступово позбуватися залежності від радянських культурних орієнтирів. З'явилося нове покоління режисерів і драматургів, сформувалася сучасна українська драматургія, а сам театр став більш самодостатнім і впевненим у власному голосі.

Важливу роль у цьому процесі відіграв фестивальний рух. Театральні події все частіше виходили за межі окремих регіонів, а фестиваль-премія «ГРА» став одним із головних майданчиків для розвитку та популяризації українського театру.

Однією з найяскравіших подій цього періоду стала вистава Андрія Жолдака «Ленін. Love. Сталін Love». Хоча її показали лише кілька разів, вона стала важливим прикладом переосмислення радянського минулого та пошуку нової української ідентичності через театральне мистецтво.

Водночас розвиток українського театру в незалежній Україні пов'язаний і з багатьма іншими митцями та культурними ініціативами. Режисери Олег Ліпцин і Валерій Більченко відкривали для української сцени нові тексти та художні підходи, а створення Центру сучасного мистецтва «Дах» і фестивалю «ГогольFest» допомогло українському театру активніше взаємодіяти зі світовим мистецьким простором.

Важливими стали й інституційні зміни. Український культурний фонд почав підтримувати незалежні театральні проєкти, а Український інститут — популяризувати українську драматургію за кордоном. Свою роль відіграло й оновлення театральної спільноти, результатом якого стала поява фестивалю-премії «ГРА», що інтегрує український театр у європейський культурний контекст.

Усе це свідчить про те, що за роки незалежності український театр не лише зберігся, а й перетворився на сучасне та самодостатнє мистецтво, яке продовжує розвиватися навіть попри нові виклики.

Історія українського театру – це історія творчості, боротьби та незламності. Попри заборони, цензуру й репресії, він не лише вижив, а й став важливою частиною української культури та національної ідентичності.

Прощання з аудиторією: Дякую, що були з нами. Ви слухали подкаст «Вирвані сторінки», мене звати Вікторія Сірмоі. Почуємося у наступному випуску, де відкриємо ще одну сторінку української історії та культури. До зустрічі!

Декларація

академічної доброчесності здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Сірмоі Вікторія Сергіївна, студентка 4 курсу, форми навчання денної, факультету журналістики, спеціальність «Журналістика», адреса електронної пошти viktoriasirmoi@gmail.com

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Концепт українського волонтерства в медіа» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;
- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

12.06.2026 Сірмоі В.С.

12.06.2026 Рогова Т.А.

ABSTARCT

Topic of the Bachelor's Thesis: Formal and Content Characteristics of Podcasts on the History of Ukraine.

Length of the main text: 42 pages

Number of sources used: 23

The purpose of this thesis is to examine the formal and content-related characteristics of podcasts on the history of Ukraine and to determine their potential as a means of popularizing historical knowledge in the contemporary media landscape.

To achieve the research objective, the following tasks were carried out: 1) theoretical approaches to defining podcasting and its role in the contemporary media environment were analyzed; 2) the specific features of using podcasting to popularize the history of Ukraine were characterized; 3) the main formal and content-related characteristics of Ukrainian historical podcasts were identified; 4) an analysis of history-themed podcasts was conducted, and the distinctive features of presenting historical content in audio format were identified; 5) a concept and script were developed for a pilot episode of the original podcast "Torn Pages," dedicated to little-known and silenced chapters of Ukrainian history.

The object of the study is historical podcasting as a means of popularizing Ukrainian history in the contemporary media landscape.

The subject of the study is the formal and content-related characteristics of historical podcasts, as well as the specific features of creating and structuring audio content on historical topics.

Formal and content-related characteristics of the project. The creative project "Torn Pages" is cultural, educational, and journalistic in nature and is implemented in the format of a historical podcast. The project aims to popularize the history of Ukraine by highlighting events, phenomena, and figures that, during various historical periods, were silenced, distorted, or erased from public memory as a result of the imperial policies of the Russian Empire and the Soviet Union.

As part of the thesis, a concept for the podcast was developed and a script for a pilot episode was created. The project was not implemented as a finished audio product; however, during its development, the genre, structural, and content-related characteristics of the future podcast were defined. It is envisioned that each episode will be dedicated to a specific historical topic and will combine elements of storytelling, documentary, and popular science journalism.

The podcast is aimed at a broad audience, primarily young listeners who are interested in the history of Ukraine and seek to gain historical knowledge in an accessible format. The structure of each episode includes an introduction that sets the stage, a main section that explores the topic in depth, and a concluding segment with findings and summaries. Key components of the project include the use of historical sources, contemporary scholarly research, and narrative techniques that enhance the audience's understanding of the material.

The pilot episode of the podcast is dedicated to the destruction and appropriation of Ukrainian cultural heritage in the context of Russia's imperial policies. By combining historical facts, source analysis, and elements of narrative storytelling, the project demonstrates the potential of podcasting as an effective means of popularizing Ukrainian history and shaping historical memory.

Keywords: podcasting, historical podcast, history of Ukraine, popularization of historical knowledge, audio journalism, storytelling, historical memory, cultural heritage.